

ISSN 0558-1125

УДК 634.11:631.527.631.526.32

Н.І. ДРОНИК, О.І.МИКИЧУК

Придністровська дослідна станція садівництва (ПДСС) ІС НААН, Україна

Україна, 59052, вул. Яблунівська 1, с. Годилів, Сторожинецький район, Чернівецька область.

E-mail pdss_biapv@mail.ru**ПЕРСПЕКТИВНІ СОРТИ ГРУШІ (*PIRUS COMMUNIS L.*) ДЛЯ ІНТЕНСИВНИХ САДІВ ПРИДНІСТРОВ'Я****N.I. DRONYK, O.I. MYKICHUK**

Prydnistrovs'ka Research Station of Horticulture, Ukraine

PERSPECTIVE PEAR (*PIRUS COMMUNIS L.*) CULTIVARS FOR INTENSE ORCHARDS OF PRIDNISTROVYA

В результаті досліджень, проведених в умовах Придністров'я, за показниками скороплідності, врожайності і якості плодів виділено сорти груші Вродлива, Мадам Балле, Буриштинова, Хотинчанка, Трембіта, Талгарська красуня, Яблунівська та Киргизька зимова. Доведено також залежність урожайності від величини горизонтальної проекції крони.

В результате исследований, проведенных в условиях Приднестровья, по скороплодности, урожайности и качеству плодов выделены сорта груши Вродлива, Мадам Балле, Буриштинова, Хотынчанка, Трэмбита, Талгарська красуня, Яблунівська и Кыргызька зимова. Доказана также зависимость урожайности от величины горизонтальной проекции кроны.

The researches carried out in Prydnistrovya resulted in the selection of the pear cultivars 'Vrodlyva', 'Madam Balle', 'Burshtynova', 'Khotynchanka', 'Trembita', 'Talgars'ka krasunya', 'Yabluniv'ska' and 'Kyrgyz'ka' zimova under early maturity, yield and fruit quality.

Придністров'я – одна з найсприятливіших в Україні зон для вирощування високоякісних плодів осінніх, зимових і пізньозимових сортів груші. Підвищення врожайності і рентабельності її садів тісно пов'язане з удосконаленням сортименту. Інтенсифікація садівництва та впровадження нових конструкцій насаджень ставлять підвищені вимоги до сортименту цієї культури. Для закладки інтенсивних садів потрібні сорти з невисокою компактною кроною дерев, раннім вступом у плодоношення, високоврожайні, стійкі до основних грибних і бактеріальних хвороб [1].

У зарубіжній та вітчизняній літературі уява про грушу як породу, що пізно вступає в пору плодоношення, пов'язане з тим, що старовинні сорти (Лісова красуня, Олів'є де Серр, Бере Гарді, Парижанка та ін.) на сильнорослих підщепах здатні плодоносити лише з шостого-восьмого року росту дерева. Однак вони й досі відіграють істотну роль в культурі груші у країнах Європи та інших частин світу [2].

Однією з найважливіших господарсько-біологічних ознак плодової культури є скороплідність. Адже скороплідні сорти швидше окупають капітальні витрати на закладання і догляд за насадженнями в порівнянні з тими, що починають плодоносити в більш пізні строки.

Тому метою нашого дослідження було виділити серед інтродукованих сортів української та зарубіжної селекції скороплідні, високоврожайні з високими товарними та споживчими якостями плодів.

Матеріали та методика. Досліди проводились у відповідності з «Программой и методикой сортоизучения плодовых, ягодных и орехоплодных культур» [3]. Вивчали 72 сорти груші колекцій Придністровської дослідної станції садівництва та Державного підприємства "Дослідне господарство "Яблунівське" ПДСС. Дерева з площинною кроною, висаджені у 2000-2003 роках з площею живлення 4,5 x 3,0 м (підщепа – груша лісова). Ґрунт сірий, опідзолений, пілуватий, легкосуглинковий, рН сольової витяжки 4,6-5,0, вміст калію високий – більше 25 мг на 100 г ґрунту, фосфору – низький (менше 12 мг), в міжряддях утримується під чорним паром. В ряду бур'яни скошують або знищують гербіцидами.

Результати досліджень. У межах кожної плодової культури сорти розділяються на три групи: скоро -, середньо - та пізньоплідні [4]. Так, сорти груші на сильнорослих підщепах відносять до скороплідних, якщо вони вступають у пору плодоношення на п'ятий - сьомий рік після посадки в сад. В умовах Придністров'я ці терміни зрушуються в бік більш раннього плодоношення. Наші дослідження показали що більшість сучасних сортів груші відзначається скороплідністю. Буковинка та Яблунівська (обидва контрольні), Вродлива, Білка, Краса Кубані, Бурштинова, Золотоворітська, Киргизька зимова, Хотинчанка, Черемшина почали плодоносити на четвертий рік після садіння.

Окрім того, в таких сортів, як Таврійська, Трембіта, Яблунівська та Киргизька зимова, виявлено здатність інтенсивно закладати плодіві бруньки вже на однорічці, тому площі живлення їх в саду, на наш погляд, можна зменшити (до 3,0 - 3,5 x 1,0 - 1,5 м) (рис.1). Такі насадження на підщепах айва МА, ВА-29, Sido сьогодні є традиційними для країн Європи, і хоч вони не рідко представлені практично лише сортом Конференція, врожайність їх становить 50 - 80 т/га.

Для сучасних промислових садів найбільш цінними є ті сорти, які характеризуються не тільки скороплідністю, а й високими товарними та смаковими якостями плодів. Досліджувані сорти різнилися за їх масою, котра коливалася від 138 до 358 г (табл.).

Безперечно, на товарну цінність плодів впливають забарвлення та смак, але особливе значення належить клітинній структурі. Товсті і міцні стінки клітин, які надають плодам стійкість, можуть підвищити їх товарність, незважаючи на погіршення смакових властивостей [5]. Прикладом служать сорти Киргизька зимова, Талгарська красуня, Брістоль Кросс та Черемшина.

Привабливість зовнішнього вигляду груш багато в чому визначається основним, але особливо – наявністю та інтенсивністю покривного забарвлення. Великим попитом у

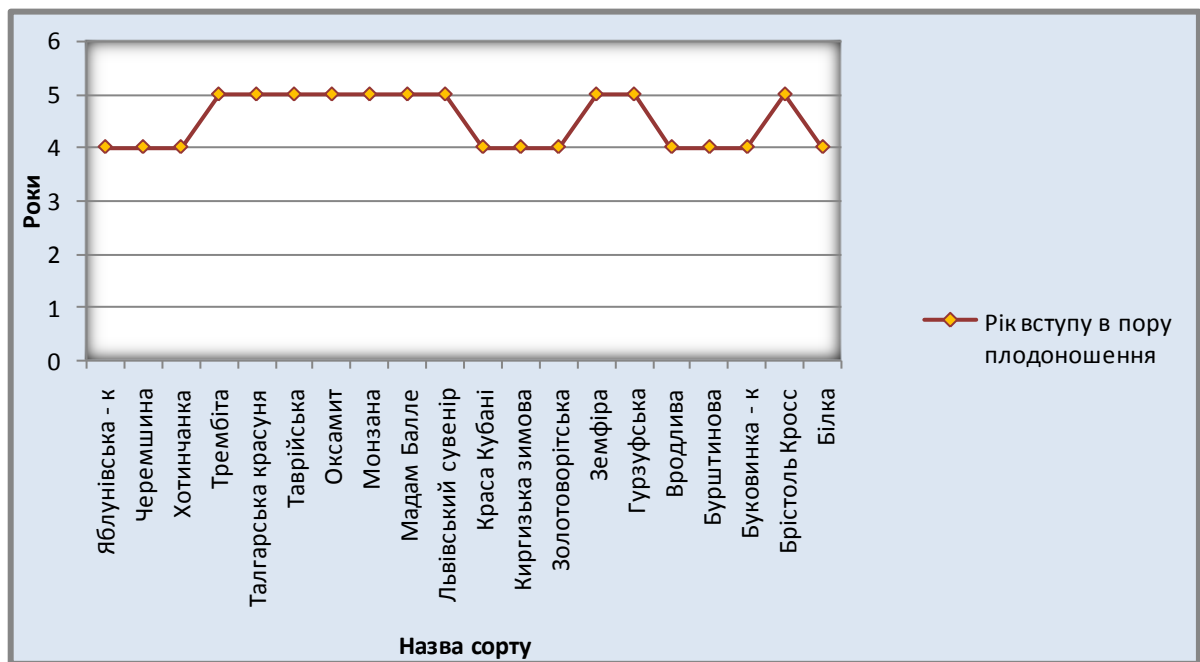

Рис. 1. Скороплідність сортів груші (роки садіння 2002-2003, підщепка – груша лісова, площа живлення 4,5 x 3,0 м). Примітка: к. - контроль.

Характеристика якості плодів груші

Назва сорту	Маса плодів, г		Дегустаційна оцінка, бал		Одномірність
	середня	максимальна	зовнішній вигляд	смак	
Осінні сорти					
Буковинка - к.	255	286	7,0	9,0	Висока
Бурштинова	222	340	7,0	9,0	Середня
Вродлива	334	358	9,0	7,0	Висока
Гурзуфська	182	326	7,0	5,0	Висока
Мадам Балле	259	311	9,0	9,0	Середня
Монзана	169	203	9,0	9,0	Висока
Оксамит	253	314	7,0	7,0	Висока
Брістоль Кросс	222	340	7,0	7,0	Середня
Таврійська	192	350	7,0	5,0	Висока
Талгарська красуня	169	210	9,0	7,0	Середня
Трембіта	194	310	5,0	7,0	Висока
Хотинчанка	234	310	7,0	9,0	Середня
Краса Кубані	165	211	9,0	7,0	Висока
Зимові сорти					
Яблунівська – к.	268	303	9,0	9,0	Висока
Білка	198	321	9,0	7,0	Висока
Земфіра	156	176	5,0	7,0	Висока
Золотоворітська	185	259	5,0	5,0	Середня
Киргизька зимова	156	176	9,0	7,0	Середня
Львівський сувенір	226	294	7,0	5,0	Висока
Черемшина	185	226	5,0	5,0	Висока

у споживачів користуються яскраво-червоні плоди. Так, у груші сорту Краса Кубані червоне покривне забарвлення займає 90% поверхні, підвищуючи цим самим їх товарність. Найвищий бал за зовнішнім виглядом (9,0 балів) оцінено плоди Вродливої, Мадам Балле, Монзани, Яблунівської. Відмінними смаковими якостями груш відзначаються сорти Буковинка, Мадам Балле, Оксамит, Бурштинова, Хотинчанка та Яблунівська.

Підвищенню врожайності та прискоренню окупності насаджень сприяють висока агротехніка, відповідне формування крони, використання слаборослих підщеп. Величина врожаю корелює з показниками вегетативного росту. В наших дослідках сорти істотно різнилися за силою росту дерева. Найвищим цей показник був у Черемшини (422 см), Яблунівської (420) і Львівського сувеніра (398 см), а найнижчий (282 см) у Краси Кубані. Інші сорти займали проміжне положення. Слабо - та середньорослі дерева плодоносили рясно та щорічно, чим можуть забезпечити рентабельність саду при розміщенні їх з оптимальним загущенням.

Вивчення особливостей росту дерев виявило значну різницю між ними й за обхватом штамба. Найбільшим він був у сорту Золотоворітська (43 см), а в Гурзуфській, навпаки, найменшим (20 см). В інших сортів даний показник коливався в межах 23 - 38 см.

Крім того наші дослідження довели, що за більшої довжини й ширини горизонтальної проекції крони врожайність підвищується більше, ніж при збільшенні висоти дерева (рис. 2).

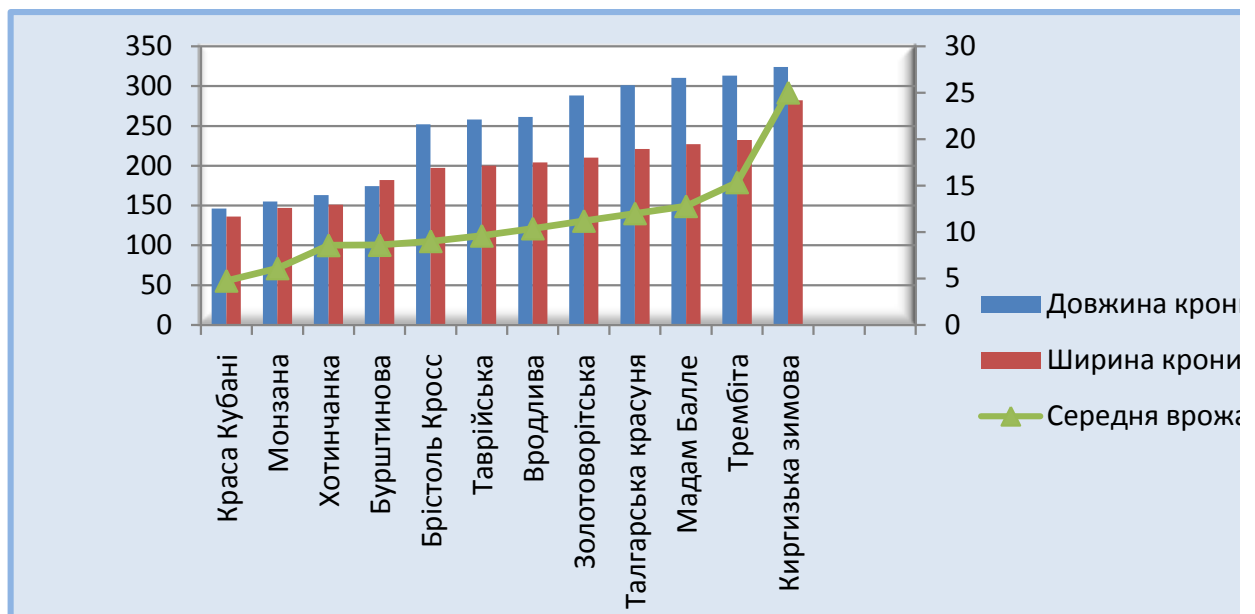

Рис. 2. Урожайність сортів груші залежно від величини горизонтальної проекції крони

Повніше характеризує насадження за продуктивністю врожайність з одного гектара. Так, високим за два роки дослідження, цей показник був у Трембіти (15,3 т/га), Талгарської красуні

(12,0 т/га), Вродливої (10,4 т/га), Брістоль Кросс (9,0 т/га), Киргизької зимової (25,0т/га), Золотоворітської (11,2т/га).

Висновок. На підставі результатів наших досліджень сорти груші Вродлива, Мадам Балле, Бурштинова, Хотинчанка, Трембіта, Талгарська красуня, Яблунівська та Киргизька зимова пропонуються для закладання садів у господарствах різних форм власності.

Список використаної літератури

1. Дроник Н.І., Сайко В.І., Сатіна Л.Ф., Стронар О.А. Буковинські сорти груші та перспектива селекції для створення нових високостійких сортів до бактеріального опіку // Садівництво. – 2006. – Вип. 58. – С. 11-19.
2. Матвієнко М.В., Стрельніков В.О. Підсумки вивчення осінньо-зимових сортів груші в умовах північного Лісостепу України // Садівництво. – 2000. – Вип. 51. – С. 59-63.
3. Программа и методика сортоизучения плодовых, ягодных и орехоплодных культур / Под общ. ред. Седова Е.Н., Огольцовой Т.П. – Орел: ВНИИСПК, 1999. – 608 с.
4. Матвієнко М.В., Бабіна Р.Д., Кондратенко П.В. Груша в Україні. – Київ, 2006. – 320 с.
5. Бабина Р.Д., Унтилова А.Е., Горб Н.Н. Органолептическая оценка и биохимический состав районированных и перспективных сортов груши в Крыму // Садівництво. – 1998. – Вип. 46. – С. 39-41.

Одержано редколлегією 23.01.14